

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 2. april 2008

J.nr. 323-1 - dmk

Indberetning nr. 2 / 2008

Emner:

- *Lagtingsmedlem Jenis av Rana fra Centerpartiet har fået ophævet sin parlamentariske immunitet med henblik på, at der rejses tiltale mod ham ved Retten på Færøerne for i sin egen skab af offentlig ansat kommunelæge at have undladt at opfylde sin underretningspligt*
- *Overtagelse af tre sagsområder til Olaj: Mål og vægt, Vejrtjenesten samt Helligdagslovgivningen*
- *Landsstyrets overtagelse af yderligere sagsområder - udlændingeområdet står først for*
- *Debat - og forvirring - omkring landsstyrets planer om et færøsk finanstilsyn*
- *Moodys har rated Færøernes landsstyre til Aa2 – rigsfællesskabet og det danske finanstilsyn bidrager til en positiv vurdering*
- *Kritik på Færøerne af landsstyrets manglende deltagelse i udenrigsministerens rejse til Schweiz og Liechtenstein, hvor mulighederne for færøsk medlemskab af EFTA blev taget op*
- *Debat og spekulationer vedr. de økonomiske forhold omkring landsstyremanden for fiskerianligger og naturressourcer førte til, at lagmanden iværksatte undersøgelse – nu skal landsstyremedlemmerne oplyse om deres økonomiske forhold mv.*
- *Eik-Bank rekordstort overskud og Føroya Banki fik et tilfredsstillende resultat i 2007*
- *Atlantic Airways fejrer 20 års fødselsdag efter rekordstort overskud i 2007*
- *Færøernes økonomi i fortsat højkonjunktur – fortsat lav ledighed, stigning i lønudbetalingerne, men også et stort underskud på handelsbalancen og stigende inflation*

Lagtingsmedlem Jenis av Rana har fået ophævet sin parlamentariske immunitet

I forbindelse med, at der er rejst tiltale mod kommunelæge Jenis av Rana, der er medlem af Lagtinget for Centerpartiet (Miðflokkurin), har Lagtinget den 5. marts 2008 ophævet Jenis av Ranas parlamentariske immunitet.

Jenis av Ranas parlamentariske immunitet er ophævet med henblik på, at der kan rejses tiltale mod Jenis av Rana med påstand om bødestraf for i sin egenskab af offentlig ansat kommunelæge at have undladt at opfylde sin underretningspligt til børneværnstjenesten om forhold, der kræver intervention i medfør af den færøske børneværnslov. Ifølge Børneværnstjenesten i Tórshavn Kommune har Jenis av Rana ikke indgivet anmeldelse til børneværnstjenesten om en datters oplysninger afgivet i lægekonsultation i marts 2006 om faderens blufærdighedskrænkelse.

Landfogeden på Færøerne anmodede på baggrund af sagens karakter, herunder den sigtedes position, Rigsadvokaten om at foretage den juridiske vurdering i sagen og tage stilling til tiltalespørgsmålet. Rigsadvokaten anmodede efterfølgende Statsadvokaten for Nordsjællands og Københavns Vestegn om at varetage de funktioner i sagen, som ellers skulle have været varetaget af Landfogeden. Ifølge den færøske retsplejelovs §103, stk. 3, skal Statsadvokaten for at kunne rejse tiltale i sag ved Retten på Færøerne have bemyndigelse hertil af rigsombudsmanden. Rigsombudsmanden har givet denne bemyndigelse. Dommeren på Færøerne, hvoraf der i øjeblikket kun er én, har af private årsager erklæret sig inhabil i sagen, hvorfor også dommeren i sagen vil komme fra Danmark.

Jenis av Rana har i forbindelse med beslutningen om, at der rejses tiltale mod ham for ikke at have opfyldt sin underretningspligt, udtalt, at han aldrig har haft viden om faderens krænkelser af datteren. Hvis han havde haft denne viden, så ville han ikke have tøvet med at underrette Børneværnstjenesten om det, for det havde ikke kun været hans juridiske, men også moralske pligt. Han finder det i øvrigt meget utilfredsstillende, at både anklageren og dommeren skal komme fra Danmark. Til avisen Dimmalætting har han den 27. marts 2008 således udtalt, at han ikke føler, han er anklaget ved Færøernes Ret, men ved en dansk domstol, og at han derfor ikke føler, han får samme behandling som andre færøske borgere. Han finder det forkert og uprofessionelt, at domsmagten og anklagemyndigheden fralægger sig ansvaret, bare fordi han er en offentlig person. De burde - ifølge Jenis av Rana - kunne adskille tingene fra hinanden, dvs. det juridiske i sagen og så personen.

Overtagelse af tre sagsområder til Olaj 2008

Landsstyret har i sit regeringsgrundlag sat sig for at fremme en række overtagelser i indeværende valgperiode, jf. s. 3 i Rigsombudets oversættelse af landsstyrets regeringsgrundlag, der var vedlagt Indberetning nr. 1/2008.

Lagmand Jóannes Eidesggard har på den baggrund fremsat de første 3 lovforslag om overtagelser under denne lagtingssamling. Det drejer sig om overtagelse af sagsområderne:

- Mål og vægt
- Helligdagslovgivningen
- Vejrtjenesten

som ifølge lovforslagene skal overtages til Olaj 2008 (29. juli 2008).

Ifølge lagmanden har man valgt at starte med disse 3 sagsområder, da disse sagsområder ikke medfører væsentlig større administrative byrder. I forbindelse med lovforslaget om overtagelse af sagsområdet vejrtjenesten nævnes, at DMI i dag bruger ca. 3,8 mio. kr. til sine aktiviteter på Færøerne. DMI's aktiviteter skal de færøske myndigheder varetage og betale for efter overtagelsen. Der skal efter overtagelsen indgås en aftale herom med DMI. Det er hensigten at udbygge aktiviteterne og oprette en ren færøsk vejrtjeneste med ansættelse af yderligere 2 meteorologer. De samlede omkostninger ved en færøsk vejrtjeneste forventes herefter at blive 6 mio. kr.

Landsstyrets overtagelse af yderligere sagsområder

Helena Dam á Neystabø (Socialdemokraterne), landsstyremedlem for justitsanliggender, har under møder i København med flere danske ministre orienteret om planerne for overtagelse af sagsområder under hendes ressort. Møderne var ifølge Helena Dam á Neystabø konstruktive, og der er udsigt til, at overtagelserne gennemføres i godt samarbejde med de danske myndigheder.

På mødet med integrationsminister Birthe Rønn Hornbech aftaltes, at man nu vil gå i gang med arbejdet med overtagelse af udlændingeområdet og grænsekontrol, således som landsstyret har forudsat i regeringsgrundlaget.

Fra færøsk side oplyste man på mødet, at man fortsat arbejder på at finde en løsning, som skal gøre det lettere at indføre arbejdskraft fra EU-landene, efter at et lovforslag herom strandede hos lagmanden efter kraftig modstand fra fagforeningerne.

På mødet med justitsminister Lene Espersen var der enighed om at gå i gang med arbejdet med overtagelse af sagsområderne Person-, familie- og arveret, Formueretten, Advokatvirksomhed og Strafferet i henhold til landsstyrets regeringsgrundlag. Overtagelse af udlændingeområdet har dog første prioritet for Helena Dam á Neystabø.

Helena Dam á Neystabø havde desuden møde med klima- og energiminister Connie Hedegaard, der orienterede om FN's Klimakonference i København 2009. I den forbindelse redegjorde Helena Dam á Neystabø for den færøske holdning til Kyoto-protokollen, hvor der fortsat er taget forbehold for Færøernes deltagelse. Der blev på mødet opnået enighed om, at man straks går i gang med at undersøge, hvorledes Færøerne kan blive en del af en kommende international aftale om klimaændringer med hensyntagen til de færøske forhold.

Debat - og forvirring - omkring overtagelse af finanstilsynet

Det er en del af landsstyrekoalitionens regeringsgrundlag at overtage lovgivningen og det administrative ansvar for den finansielle sektor, herunder finanstilsynet. Edmund Joensen fra Sambandspartiet startede med et læserbrev den 4. marts 2008 en debat om det fornuftige i at overtage finanstilsynet.

I læserbrevet med overskriften "Tilliden til de færøske banker er i fare" redegør Edmund Joensen for, at selv om tillid er altafgørende for bankerne, så vælger landsstyret at pille ved netop tilliden med sin plan om at oprette et færøsk finanstilsyn. Han efterlyser i læserbrevet en god begrundelse for, hvorfor man fra færøsk side skal overtage finanstilsynet, når de færøske banker har fordele af at være en del af det danske finansielle system og et finanstilsyn, som nyder stor tillid. Dette giver, ifølge Edmund Joensen, de færøske banker fordel af en lavere rente, når de skal optage lån i udlandet. Edmund Joensen anser overtagelsen for meget lidt gennemtænkt og stiller spørgsmål ved, om bankerne anser en overtagelse for at være en god ide. Afslutningsvis er det hans påstand, at den planlagte overtagelse af finanstilsynet er meget tæt på at være en lige så stor trussel mod den færøske bankverden som bankkrisen først i 1990'erne.

I en kommentar til Edmund Joensens læserbrev har Janus Petersen, direktør i Føroya Banka og formand for Pengeinstitutternes Forening, til Færøernes Radio og TV udtalt, at han ikke skal kunne udtale sig om, hvorvidt et færøsk tilsyn vil virke, men at det bliver en sag, som man må se på med stor alvor. Han understregede nødvendigheden af, at bankerne blev taget med på råd, da en overtagelse vil få stor indflydelse på bankernes forhold og kreditværdighed. Som det er nu, er bankerne - ifølge Janus Petersen - under tilsyn af et velfungerende og anerkendt finanstilsyn, og det vil være en kæmpe opgave at opbygge og drive et færøsk finanstilsyn. Som eksempel herpå nævner han, at det islandske finanstilsyn beskæftiger 50 personer.

Petur Holm, forhenværende direktør i Kaupthing Banka på Færøerne (Kaupthing Bank på Færøerne blev overtaget af Eik Bank ved årsskiftet 2007/2008), har den 5. marts 2008 til Dimmalætting udtalt, at han finder det forståeligt, at de færøske pengeinstitutter ikke synes at være begejstrede for planerne om overtagelsen af finanstilsynet. Ifølge Petur Holm er tillid til bankerne altafgørende, og derfor er det også altafgørende, at der er tillid til et færøsk finanstilsyn, samt at man kan etablere en troværdig indskydergarantiordning. Det kræver bl.a., at de lovmæssige rammer altid er ajourført og lever op til den internationale udvikling, hvilket han tvivler på vil være tilfældet, når man ser på, hvorledes lovgivningsarbejdet i øvrigt halter bagefter. Han tvivler på, at man fra starten vil være i stand til at bemane et færøsk finanstilsyn, men med tiden vil det naturligvis udvikle sig og blive bedre, men det kan aldrig blive bedre end det danske. Konsekvenserne af et færøsk finanstilsyn vil sandsynligvis være en højere rente for de færøske banker, når de skal optage lån i udlandet og dermed en højere udlånsrente for bankkunderne på Færøerne. En anden mulig konsekvens kan ifølge Petur Holm blive, at de to store banker (Føroya Banka og Eik Bank) flytter deres hovedsæder til Danmark, hvor de i forvejen har etableret datterselskaber, hvilket slet ikke vil være utænkeligt i lyset af, at bankernes vækstmuligheder først og fremmest ligger uden for Færøerne.

I et læserbrev i Dimmalætting den 13. marts 2008 går lagmand Jóannes Eidesgaard ind i debatten og redegør for, at der for de store banker og politikerne (især fra Sambandspartiet) slet ikke er grund til at være nervøse for en færøsk overtagelse af finanstilsynet, for man vil naturligvis ikke tage skridt, der "vil skade bankerne eller os selv". Lagmanden angiver, som begrundelse for en overtagelse af finanstilsynet, samt det finansielle område og formueretten, at det vil medføre bedre muligheder for at være aktiv på den internationale scene, og at det vil være en investering i fremtiden. Overtagelsen vil give Færøerne mulighed for en af de fire friheder, nemlig fri bevægelighed for kapital, og den vil stille Færøerne bedre i forhandlingerne om færøsk EFTA-medlemskab og i forhold til en aftale med EU om de fire friheder.

Ifølge lagmanden betyder en overtagelse, at Færøerne overtager det politiske og administrative ansvar for sagsområdet, hvorved lovgivningskompetencen flyttes fra Folketinget til Lagtinget, og landsstyret overtager det administrative ansvar fra et dansk ministerium. Da lovgivningen på det finansielle område allerede nu stort set er reguleret ved EU-lovgivning, så drejer det sig mere om at sætte lovgivning i kraft, end at Færøerne selv skal udarbejde ny lovgivning. Når det kommer til den praktiske del, så vil der ifølge lagmanden ikke blive tale om, at der skal etableres et færøsk finanstilsyn med op til 50 eksperter, som nogen har udtalt, men at man vælger en løsning, hvor tilliden til den finansielle sektor bevares. Han anser der for mere sandsynligt, at man ender med at lave en aftale med det danske finanstilsyn om, at de mod betaling fra landskassen løser opgaven på vegne af Færøerne. Lagmanden anser det for givet, at ordningen med "Indskydergarantiordningen" fortsæt-

ter, så de færøske pengeinstitutter også fremover vil være en del af den solidariske aftale mellem pengeinstitutterne.

Jørn Astrup Hansen, tidligere direktør for Føroya Banki, har i en kronik af 14. marts 2008 stillet nogle kritiske spørgsmål til landsstyrets forestilling om, at det danske finanstilsyn skal varetage tilsynet efter en færøsk overtagelse og muligheden for, at de færøske banker at fortsætte i "Indskydergarantifonden" efter overtagelsen. Jørn Astrup Hansens kronik er vedlagt denne indberetning.

Moody's har rated Færøernes landsstyre til Aa2

Karsten Hansen, landsstyremand for finansanliggender, præsenterede på et pressemøde den 4. marts 2008 Moody's Investor Services rating af Færøernes landsstyres kreditværdighed. Det er første gang, Færøerne er blevet rated af et af de førende ratingbureauer. Færøernes landsstyre fik ratingen Aa2, hvilket er 3. højeste ratingniveau hos Moody's. Landsstyret anser det for en meget tilfredsstillende rating. Det er samme rating, som er tildelt fx Italien og Portugal. Danmark er af Moody's tildelt den højeste rating, som er Aaa.

Moody's rating bygger bl.a. på de gode økonomiske resultater Færøerne har opnået siden 1995, de rigelige økonomiske reserver, den moderate og aftagende gæld, den aftagende rentebyrde på landskassens budget og en fornuftig finanspolitik. Rigsfællesskabet med Danmark og det danske finanstilsyn har også bidraget positivt til Moody's rating. Om ratingen skriver Moody's bl.a. således: "*It also reflects the Islands' relationship within the Kingdom of Denmark, the subsidies it receives for matters it administers in conjunction with the Kingdom, and the regulation of its banks by the Danish FSA (Det danske finanstilsyn, min bemærkning). The Aa2 rating also reflects a high likelihood that the Kingdom of Denmark would act to prevent a default of the Faroe Islands*". Uden Rigsfællesskabet med Danmark ville ratingen have været to niveauer lavere og dermed på det 5. højeste ratingniveau, som er A2, hvilket ville være samme rating som fx Litauen, Letland og Ungarn. Hele Moody's kreditanalyse og rating af Færøernes landsstyre kan findes på Færøernes Landsbanks hjemmeside: <http://www.landsbankin.fo/Default.asp?sida=2936>

Ifølge Færøernes Landsbank medfører ratingen bl.a., at det bliver billigere for landsstyret at optage lån i udlandet, hvis der skulle blive behov for det. På et 5-årigt lån skønner Landsbanken, at hvor Færøerne før ratingen måtte betale 0,4 mere i rente end den danske stat på et tilsvarende lån, så vil forskellen med ratingen nu blive reduceret til 0,2 pct.

Kritik af landsstyrets manglende deltagelse i udenrigsministerens rejse til Schweiz og Liechtenstein, hvor mulighederne for færøsk medlemskab af EFTA blev taget op

Edmund Joensens fra Sambandspartiet udsendte den 11. marts 2008 en pressemeddelelse, hvor han kritiserede landsstyret for i sidste øjeblik at have sendt afbud til møder i Liechtenstein og Schweiz den 3. – 5. marts 2008, hvor bl.a. mulighederne for færøsk medlemskab af EFTA var på programmet.

I fortsættelse heraf spurgte Johan Dahl fra Sambandspartiet dagen efter under Lagtingets spørgetime bl.a. lagmand Jóannes Eidesgaard om, hvorfor lagmanden eller landsstyremanden for udenrigsanliggender, Høgni Hoydal, ikke var med til møderne, og hvad vil lagmanden gøre for at rette op på den pinlige situation.

Lagmanden svarede, at der var tale om officielle danske besøg, og at lagmanden i oktober 2006 ganske rigtig havde drøftet med udenrigsministeren, om det ikke ville være muligt for Færøerne at deltage og tage sagen om færøsk medlemskab af EFTA op under møderne. Af forskellige, påtrængende årsager på Færøerne, havde det så desværre ikke været muligt at deltage, men han fandt det positivt, at udenrigsministeren på møderne havde taget sagen op med de relevante ministre i Schweiz og Liechtenstein og fremmet den på Færøerne vegne.

Høgni Hoydal tilbageviste efterfølgende i færøsk radio Edmund Joensens kritik. Ifølge Høgni Hoydal var det ikke korrekt, at landsstyret havde sendt afbud til møder om EFTA i Schweiz og Liechtenstein. Der havde været tale om officielle besøg for udenrigsministeren. Ifølge Høgni Hoydal arbejder landsstyret på alle fronter med færøsk medlemskab af EFTA, bl.a. har han selv talt med Island om sagen under et nyligt besøg i Island, og landsstyret har anmodet Danmark, Norge og Island om at støtte et færøsk medlemskab af EFTA.

Uro omkring landsstyremanden for fiskerianliggender og naturressourcer – landsstyremedlemmerne skal nu oplyse om deres økonomiske forhold mv.

Efter udnævnelsen af Tórbjørn Jacobsen fra Republikanerne til landsstyremand for fiskerianliggender og naturressourcer har der i Lagtinget og pressen været stillet spørgsmålstegn ved, hvorvidt hans økonomiske forhold og dispositioner omkring selskabet Kongshavnar Útgerðarfelag er forenelige med hans varetagelse af erhvervet som landsstyremand. Tórbjørn Jacobsen ejer i øjeblikket 25 pct. af aktierne i selskabet og var tillige bestyrelsesmedlem i selskabet, indtil han udtrådte af bestyrelsen i forbindelse med udnævnelsen til landsstyremand. Spørgsmålene førte til, at lagmanden lod en undersøgelsesgruppe se på sagen og vurdere, om Tórbjørn Jacobsens økonomiske forhold er forenelige med, at han bestrider erhvervet som landsstyremand. Undersøgelsesgruppen var sammensat af lagmandsdirektøren, departementschefen for landstyrerområdet for finansanliggender, en advokat og en revisor.

Et af de to spørgsmål, som undersøgelsesgruppen skulle se på, var, om det er forsvarligt, at en person, der er medejer af et selskab, som skylder landskassen flere millioner kroner, sidder i embedet som landsstyremand. Baggrunden for spørgsmålet er, at selskabet, som Tórbjørn Jacobsen er medejer af, vil få en forfalden gæld til landskassen på ca. 41,4 mio. kr., hvis landsstyret ikke imødekommer en ansøgning fra selskabet om at overføre pantet fra en rejtrawler solgt på tvangsauktion i 2006 til et nyt fiskefartøj, som i givet fald først skal anskaffes. Sagen startede oprindeligt med, at Kongshavnar Útgerðarfelag efter krise i rejfiskeriet måtte sælge en rejtrawler på tvangsauktion i marts 2006. Færøernes landsstyre havde pant i skibet med en pålydende værdi på ca. 41,4 mio. kr., som følge af at Kongshavnar Útgerðarfelag i forbindelse med overtagelse af to andre selskaber i 2001 overtog rejtrawleren med et rente- og afdragsfrit støttelån fra Færøernes landsstyre. Støttelånet blev oprindeligt ydet i 1997 til fjernfiskerflåden og ville være nedskrevet til 0 kr. i 2012, hvis

skibet i mellemtiden ikke havde skiftet ejer. Ifølge undersøgelsesgruppen blev pengene allerede tabt for det offentlige i 1997, hvor lånet blev ydet, da man allerede dengang var klar over, at skibet ikke var økonomisk rentabelt og ville komme på tvangsauktion, hvis lånet ikke blev ydet. På baggrund af den tilgang til støttelånet finder undersøgelsesgruppen ikke, at Tórbjørn Jacobsen hverken direkte eller indirekte kan klandres for, at landskassen sandsynligvis lider et tab. Det bør ifølge undersøgelsesgruppen også tillægges betydning, at Tórbjørn Jacobsen ikke har været kreditor i forhold til landskassen eller stillet personlig garanti for lånet. På baggrund af arbejdsgruppens gennemgang af sagen finder lagmanden ikke, at der er nogen juridiske forhold i sagen, der gør Tórbjørn Jacobsens uegnet til at sidde som landsstyremand. Hvis ansøgningen om overførsel af pantet ikke imødekommes, bliver gælden ifølge lagmanden krævet ind på normal vis. Undersøgelsesgruppen anser det for usandsynligt, at selskabet vil kunne betale sin gæld til landskassen, da selskabet har en negativ egenkapital på 12 mio. kr.

Det andet spørgsmål var, om Kongshavnar Útgerðarfelag har solgt selskabets aktier i det færøske olieselskab Atlantic Petroleum til Tórbjørn Jacobsen til underpris for på den måde at tømme selskabet for værdier, inden rejtrawleren blev solgt på tvangsauktion. Ifølge Tórbjørn Jacobsen købte han og hans far hver især aktier for 500.000 kr. til kurs pari (det samme som selskabet oprindeligt havde købt aktierne for) den 4. november 2004 med henblik på at tilføre Kongshavnar Útgerðarfelag nødvendig likviditet. Selskabets salg af aktierne skete, uden der forinden var indhentet en vurdering af den aktuelle kurs på aktierne, som på det tidspunkt ikke var noteret nogen steder. Salget skete efter, at Kongshavnar Útgerðarfelag havde fået afslag fra Føroya Sparikassi (nu Eik Bank) på tilførsel af driftskapital imod pant i aktierne til den nominelle værdi af aktiverne på 1 mio. kr.

I forbindelse med, at Atlantic Petroleum skulle have udvidet kapitalgrundlaget, blev der den 16. december 2004 offentliggjort et prospekt, hvor kursen på aktierne i Atlantic Petroleum var sat til 265. Prospektet var underskrevet den 7. oktober 2004. Det har på den baggrund været fremført, at Tórbjørn Jacobsen og Kongshavnar Útgerðarfelag burde have været vidende om, at aktierne havde en højere værdi end kurs 100 – eller i det mindste burde have undersøgt det nærmere, hvis formålet havde været at fremskaffe mest mulig likvid kapital til selskabet.

Undersøgelsesgruppen nåede i sin gennemgang af sagen omkring Kongshavnar Útgerðarfelags frasalg af aktierne til bl.a. Tórbjørn Jacobsen frem til, at det ikke har været muligt at få dokumenteret, at den højere kurs var offentlig kendt på salgstidspunktet. I en pressemeddelelse af 27. marts 2008 konkluderer lagmanden, at alt tyder på, at aktiesalget skete med henblik på at fremskaffe kapital med henblik på fortsat drift af rejtrawleren.

Sagen omkring Tórbjørn Jacobsen førte til, at lagmanden, for at undgå tvivl og mistro omkring landsstyremedlemmernes habilitet, har anmodet landsstyremedlemmerne om at afgive oplysninger om bl.a. aktiebesiddelser, bestyrelsesposter og medlemskab af foreninger, med henblik på at offentliggøre oplysningerne. Oplysningerne bør også omfatte ægtefællerne. Lagmanden har endvidere henstillet til lagtingets formand, at han tager samme skridt med hensyn til lagtingsmedlemmernes private interesser. Tórbjørn Jacobsen valgte selv tidligt i forløbet omkring ovenstående sag at offentliggøre oplysninger omkring hans egen økonomiske interesser mv. på landsstyremrådets hjemmeside.

Afslutningvis kan tilføjes, at kursen på aktierne i Atlantic Petroleum siden er steget væsentligt. På OMX var kursen i november 2007 på et tidspunkt lidt over 2400, men er siden faldet og ligger nu omkring kurs 1480.

Nyt rekord-resultat for Eik Banki og Føroya Banki tilfredsstillende resultat for 2007

Eik Bank-koncernen offentliggjorde den 21. februar årsregnskabet for 2007. Regnskabet viser det bedste resultat i bankens historie med overskud før skat på 465,3 mio. kr. Efter skat var overskuddet 393 mio. kr. Til sammenligning var resultatet i 2006 307 mio. kr. før skat og 250 mio. kr. efter skat. Egenkapitalen blev i 2007 forrentet med 32,5 pct. efter skat, hvilket placerer banken på en 3. plads blandt de nordiske banker hvad angår forrentningen af egenkapitalen, og egenkapitalen er nu 2,1 mia. kr. mod 1,2 mia. kr. året før. Koncernens store vækst ses bl.a. i balancen, der er vokset med 84 pct. Balancen er nu 21,7 mia. kr. mod 11,8 mia. kr. året før. Banken udbetaler ca. 81 mio. kr. i udbytte til aktionærene, hvilket er dobbelt så meget pr. aktie som året før.

Eik-koncernen kan i det hele taget se tilbage på 2007 som et begivenhedsrigt år, der altså sluttede med et rekordstort overskud. Banken blev i juli 2007 dobbeltnoteret på børserne i København og Island og koncernen har gennemført en række strategiske opkøb for at styrke sin position på markedet. Således købte Eik-koncernen Danmarks største internetbank, SkandiaBanken, samt Kaupthings aktiviteter på Færøerne i 2007. Hertil kommer købet af Privestor Fondsmæglerselskab, Tidsskriftet Finansnyt samt et ejendomsselskab på Færøerne.

Føroya Banki har også offentliggjort sit årsregnskab 2007. Regnskabet viser et overskud før skat på 180 mio. kr. Efter skat var overskuddet 144 mio. kr. Til sammenligning var resultatet i 2006 193 mio. kr. før skat og 159 mio. kr. efter skat. Banken forklarer primært det faldende overskud med færre tilbageførte hensættelser i 2007 end året før. Egenkapitalen blev i 2007 forrentet med 11,1 pct. efter skat og er nu 1,345 mio. kr. mod 1,246 mio. kr. året før. Balancen er nu 9,6 mia. kr. mod 7,2 mia. kr. året før. Banken udbetaler 45 mio. kr. i udbytte til aktionærene.

Året 2007 var et historisk år for Føroya Banki, der som den første færøske bank nogensinde blev noteret på værdipapirmarkedet. Banken blev i juni 2007 dobbeltnoteret på børserne i Reykjavík og København.

Atlantic Airways fejrer 20 års fødselsdag efter rekordstort overskud i 2007

Atlantic Airways årsregnskab 2007 udviser et overskud før skat på 29 mio. kr. og 23,8 mio. kr. efter skat. Egenkapitalen var ved årsskiftet 214 mio. kr. Omsætningen var i 2007 539 mio. kr. mod 519 mio. kr. året før. Ca. halvdelen af indtægterne stammer fra flyvning i udlandet, den andel halvdel fra flyvninger til og fra Færøerne. Resultatet er det bedste i selskabets nu 20-årige historie. Den 28. marts 2008 var det 20 år siden, Atlantic Airways påbegyndte sin virksomhed med et enkelt fly. Selskabet har nu 7 fly og 3 helikoptere i drift.

Magni Arge, direktør for Atlantic Airways, har i forbindelse med offentliggørelsen af regnskabet udtalt, at aflysninger og udsættelse af flyvninger pga. dårligt vejr i form af tåge og vind har medført udgifter på 14 mio. kr. i 2007. Man troede ellers, at udgifterne som følge af dårligt vejr var ekstrem

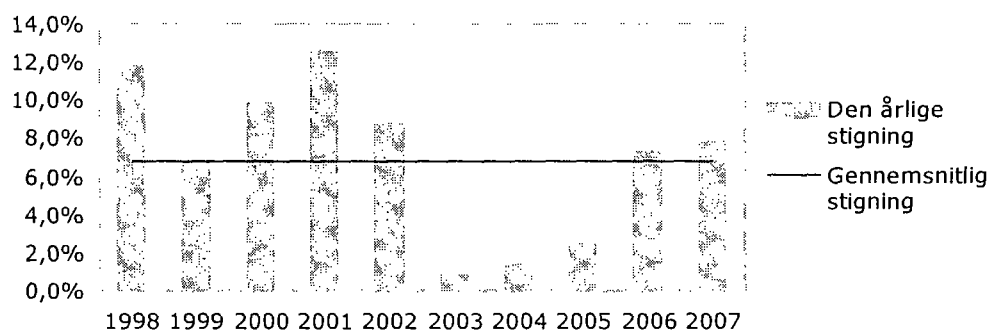

høje i 2006 med 10 mio. kr. Så høje årlige udgifter, som følge af de vejrmæssige forhold ved Vagar Lufthavn, viser ifølge Magni Arge, at det haster med en udbygning og forbedring af lufthavnen, så regulariteten kan forbedres.

Færøernes økonomi i fortsat fremgang - men stort underskud på handelsbalancen og stigende inflation

Den færøske økonomi ser ud til at fortsætte fremgangen. I 2007 steg de udbetalte lønninger med ca. 8 pct. i forhold til året før, jf. grafen nedenfor.

Stigning i lønudbetalingerne 1998-2007

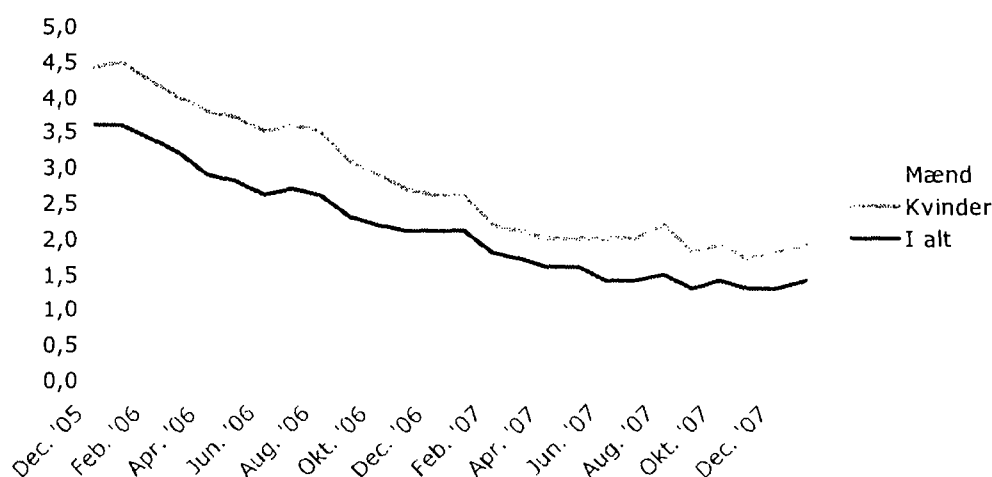

Kilde: Hagstova Føroya

Det er især de private serviceerhverv, som har vist fremgang med en stigning i lønudbetalingerne på 13 pct. - den finansielle sektor har alene haft en stigning på 20 pct. i 2007. Fiskerierhvervet og fiskeindustrien oplevede ingen eller kun en lille fremgang i lønudbetalingerne i 2007. Fiskeopdræts-erhvervet oplevede dog en stor fremgang i 2007 med en stigning i lønudbetalingerne på 28 pct. For den offentlige sektor steg lønudbetalingerne 6 pct. i 2007.

Den fortsat høje aktivitet i færøsk økonomi afspejles i den meget lave ledighed på 1,4 pct. pr. 1. januar 2008. Den regionale ledighed er fortsat højest på Suderø med 2,6 pct.

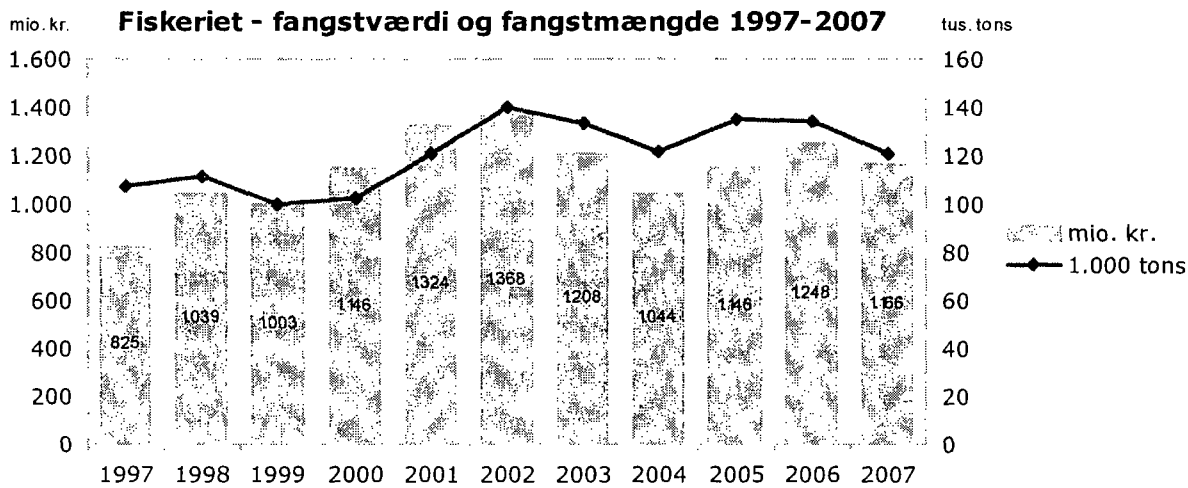
Ledige i pct. af arbejdsstyrken dec. 2005 – jan. 2008

Kilde: Hagstova Føroya

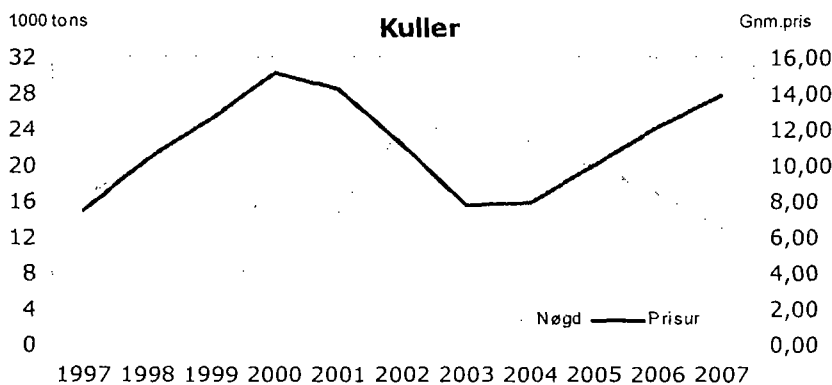
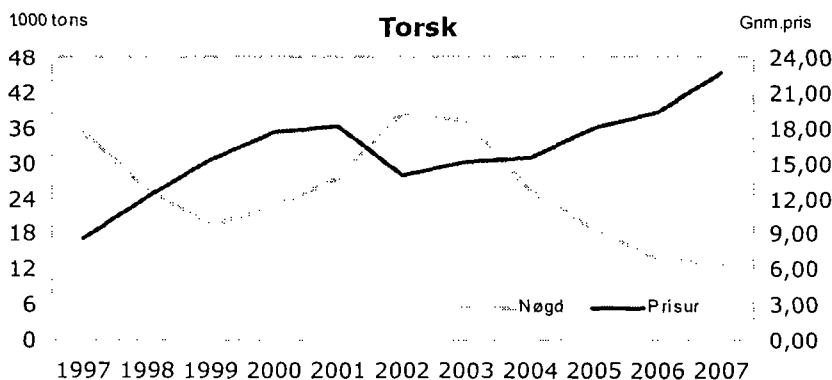
For fiskerierhvervet har der i 2007 været tale om en tilbagegang i både den fangede mængde og værdien af fangsten i forhold til året før. Mængdemæssigt har der samlet set været tale om en tilba-

gegang på 10 pct. For de vigtige bundfiskearter torsk, kuller og sej faldt fangstmængden med 12 pct.

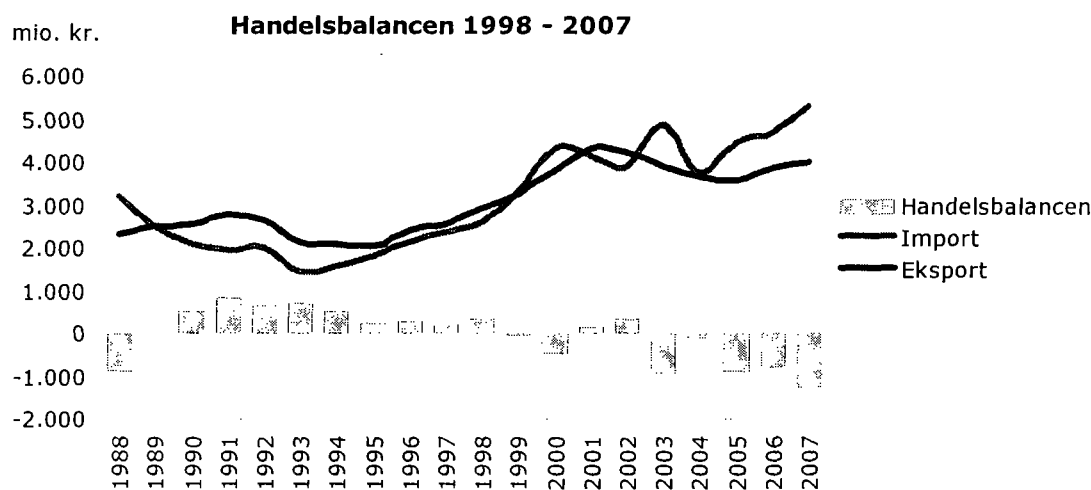
Kilde: Hagstova Føroya

Generelt var fiskepriserne gode i 2007, og værdien af den fangede fisk faldt derfor ikke så meget som mængden. Således faldt fangsten af torsk med 6 pct., men værdien steg med 11 pct. Som det fremgår af nedenstående grafer over fangede mængder og gennemsnitsprisen for torsk og kuller i perioden 1997-2007, har faldende fangstmængder af torsk og kuller i vidt omfang været modsvaret af stigende priser og omvendt.

Kilde: Hagstova Føroya

Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) har foreløbig opgjort handelsbalanceunderskuddet for 2007 til 1,3 mia. kr. inkl. skibe. Ekskl. skibe bliver underskuddet ca. 200 mio. kr. mindre. Det er 3. år i træk med stort underskud på handelsbalancen.

Kilde: Hagstova Føroya

Importen er steget kraftigt de senere år, hvor eksporten, der næsten udelukkende er baseret på fisk og fiskeprodukter, ikke har kunnet følge med. Siden 2004 er importen steget med ca. 1,5 mia. kr., hvoraf halvdelen af stigningen kan henføres til import til bygge- og anlægsvirksomhed, maskiner og anden produktion. Ca. 20 pct. af importstigningen forklares ved stigende oliepriser og andre 20 pct. stammer fra øget import til forbrug.

Efter flere år med forholdsvis lav inflation, trods høj beskæftigelse og stor økonomisk fremgang, steg forbrugerprisindekset med 5,5 pct. fra 4. kvartal 2006 til 4. kvartal 2007. Det er den højeste årlige prisstigning siden 1993.

Forbrugerprisindekset 4. kvartal 2003-2007 (1. kv. 2001 = 100)

	2003	2004	2005	2006	2007
	----- Indeks, 4. kv. -----				
Forbrugerprisindekset	101,5	103,3	105,1	106,5	112,3

Kilde: Hagstova Føroya

Det er især udgifterne til bolig, som bl.a. indeholder renteudgifter og udgifter til olie, som er steget (17,1 pct.), men også madvarer er steget væsentligt (6 pct.).

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen

Finanstilsyn på færøsk

KRONIK

Jørn Astrup Hansen, forhenværende direktør i Føroya Banka

Det indgår i aftalegrundlaget mellem partierne i landsstyrekoalitionen, at Færøerne skal overtage lovgivningen og det administrative ansvar for den finansielle sektor, herunder finanstilsynet. At landsstyret er så ivrig efter at overtage netop finanstilsynet, må undre.

Banklovgivningen er overordentlig kompleks. I et stadigt stigende omfang er lovgivningen og reguleringen af pengeinstitutternes virksomhed i øvrigt blevet internationaliseret. Tendensen går ikke i retning af en national banklovgivning. Det er åbenbart heller ikke landsstyrets ambition, at vi skal have en særfærøsk banklov. Man må forstå det således, at landsstyret agter at overtage eksisterende lovgivning på området. Men hvis det er hensigten blot at gøre allerede gældende love på området til lagtingslove, hvorfor er det da væsentligt, at hjemmelen ligger i lagtinget og ikke i folketinget? Og hvis det er hensigten, at færøske love på området stedse skal afspejle EU-lovgivningen eller eksempelvis den danske lov om finansiel virksomhed, hvad er da formålet med at overtage lovgivningen?

Finanstilsyn – en opgave for specialister

Finanstilsynet er et højt specialiseret håndværk. Men hvordan er det med blot fire pengeinstitutter, hvoraf de to er forholdsvis små, muligt at uddanne specialister og opretholde en ekspertise i færøsk sammenhæng? Sædvanligvis foretages der inspektion af de enkelte pengeinstitutter med et mellemrum på typisk tre år. Med én inspektion om året vil de færøske inspektører jo end ikke kunne holde faget ved lige. Men åbenbart er det slet ikke meningen, at tilsynet skal være færøsk; ansvaret skal blot være færøsk. Landsstyret forestiller sig, at man outsourcer opgaven. Formentlig til det danske finanstilsyn. Men hvis det er hensigten at outsource tilsynet, hvorfor er det da vigtigt for landsstyret at overtage det administrative ansvar? Det kunne forekomme, at der med en sådan model er lagt op til en noget uklar ansvarsfordeling. Hvad vil Finanstilsynet dog sige til det? Man må håbe, at landsstyret ikke gør regning uden vært. I øvrigt synes man jo nok, at landsstyret i større omfang kunne overlade afgørelsen til pengeinstitutterne, som tilsyneladende end ikke har været spurgt til råds. Det er jo i pengeinstitutternes egen interesse, at der er et effektivt tilsyn. I øvrigt betaler pengeinstitutterne selv for at få foretaget tilsyn. Finanstilsynet er ikke på finansloven. I Danmark! Man må forstå på lagmanden, at der på dette punkt kunne være en ændring på vej. Men det er næppe nok til at formilde pengeinstitutterne.

Indskydergaranti – ikke en selvfølge

Med dansk lovgivning og dansk finanstilsyn har de færøske pengeinstitutter hidtil været en del af det danske pengeinstitutsystem. De har dermed også være omfattet af Indskydergarantifondens dækning. Indskydergarantifonden er en privat, selvejende institution, hvor pengeinstitutterne – mod at betale en præmie – forsikrer nærmere bestemte dele af indlånsmassen, således at kunderne er sikret mod tab på deres indlån. Netop fordi loven og tilsynet er fælles, er forsikringspræmien også fælles for pengeinstitutterne, der i øvrigt er pligtige til at forsikre deres indlån i Indskydergarantifonden. Landsstyret synes at gå ud fra, at indlån i færøske pengeinstitutter fortsat vil være omfattet af

Indskydergarantifondens dækning, selv om lovgivningen og tilsynet overtages som et færøsk anliggende. Men det er næppe nogen selvfølge. Loven om garantifonden gælder ikke for Færøerne men kan ved kongelig anordning sættes i kraft på øerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger. Men man kan vel ikke se bort fra, at der foreligger en ny situation, såfremt tilsynet overtages af Færøerne. Kan vi mon gå ud fra, at landsstyret allerede har sikret sig, at det er muligt at outsource tilsynet, og at det fortsat vil være muligt at tilbyde indskydere i færøske pengeinstitutter en garanti? Færøske pengeinstitutter vil i alt fald ikke ved egen hjælp kunne stable en garantiordning på benene.

Har vi et 6. oktober-trauma?

Som iagttagere er det svært at frigøre sig for den opfattelse, at ønsket om at overtage finanstillsynet kan føres tilbage til traumat i oktober 1992. Men Færøerne befandt sig i 1992-93 i en undtagelsestilstand, og man bør være varsom med at drage meget vidtrækkende konsekvenser af oplevelser under så særegne omstændigheder.